

Hirvensalmen Kunnan
KOTOUTTAMISOHJELMA
2020-2023

Kunnanhallitus 9.12.2019 § 127
Kunnanvaltuusto 16.12.2019 § 46

Sisältö

1 TAUSTAA JA HIRVENSALMEN KOTOUTTAMISOHJELMAN TAVOITTEET	3
2 KOTOUTTAMISOHJELMAN LÄHTÖKOHDAT	3
2.1 Kotouttamislain tavoitteet, soveltaminen ja toimeenpano.....	3
2.2. Kotouttamislain mukaiset käsitteet.....	5
3. HIRVENSALMEN KOTOUTTAMISPALVELUJA TARJOAVAT TAHOT JA TAVOITTEET KOTOUTTAMISESSA.....	7
3.1. Maahanmuuttopalvelut.....	7
3.2. Perusterveydenhuollonpalvelut.....	7
3.3 Sosiaalipalvelut.....	8
3.4 Sivistystoimi	8
3.5 Asuminen.....	9
3.6 Työllisyyspalvelut	10
3.7 Kunnan vapaa-aika palvelut	10
3.8 Muut keskeiset kotouttamistyötä tekevät tahot.....	11
3.8.1 Etelä-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus).....	11
3.8.2 Työ- ja elinkeinotoimisto	11
3.8.3 Kela	12
3.8.4 Maistraatti.....	12
3.8.5 Kolmannen sektorin toimijat	13
3.8.6 Seurakunta.....	13
3.8.7 Aikuiskoulutusorganisaatiot.....	13
4. MAAHANMUUTTAJIEN KUULEMINEN	13
5. KOTOUTTAMISOHJELMAN SEURANTA	14

1 TAUSTAA JA HIRVENSALMEN KOTOUTTAMISOHJELMAN TAVOITTEET

Hirvensalmen kunnanvaltuusto teki myönteisen päätöksen pakolaisten vastaanottamisesta kokouksessaan 28.6.2010 ja korotti kiintiötä kokouksessaan 14.12.2015. Päätöksen mukaan kunnan vuosittainen pakolaiskiintiö on enintään 35 henkeä.

Kunnan kotouttamisohjelma sisältää suunnitelman:

- tavoitteista
- toimenpiteistä
- voimavaroista
- yhteistyöstä, jota maahanmuuttajien kotouttamisessa tarvitaan

Laki kotouttamisen edistämisestä (1386/2010: kotoutumislaki) on erityislaki, jonka tavoitteena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajien mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Hirvensalmen kunnan kotouttamisohjelman tarkoituksena on kotouttamislakiin perustuvien kotouttamistoimien lisäksi kiinnittää erityistä huomiota maahanmuuttajien kotoutumiseen yksilöllisenä prosessina. Maahanmuuttajien kotoutumisen tukemiseen ja edistämiseen tarvitaan monia eri toimijoita ja näiden yhteistyötä. Kotouttamistyö koskee kaikkia maahanmuuttajia, ja kotouttamistyötä tekevät kunnan eri hallintokuntien lisäksi monet muut organisaatiot, seurakunnat ja kolmannen sektorin toimijat.

Tähän kotouttamisohjelmaan on pyritty kokoamaan palveluja, joita Hirvensalmen kunta ja Mikkelin seutu maahanmuuttajille tarjoaa. Tähän on koottu esimerkiksi kunnan palveluista ne, jotka erityisesti liittyvät kotoutumiseen. Kotouttamisohjelmassa esitellyt toimijat liittyvät läheisemmin maahanmuuttajien arkielämään ja sen tukemiseen. Kotouttamisohjelman hyväksyy kunnanvaltuusto. Kotouttamisohjelman päivittämisestä vastaa hallintotoimisto.

2 KOTOUTTAMISOHJELMAN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Kotouttamislain tavoitteet, soveltaminen ja toimeenpano

Kansainväliset sopimukset ja Suomen lait Suomi on sitoutunut kansainvälisten sopimusten perusteella antamaan kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville. Näitä sopimuksia ovat mm. vuoden 1951 Geneven pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus (pakolaissopimus), YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeusjulistus, Euroopan ihmisoikeussopimus ja YK:n yleissopimus

lapsen oikeuksista. Kansainvälisellä suojelulla tarkoitetaan pakolaisasemaa, toissijaista suojeluasemaa tai humanitaarisen suojelun perusteella myönnettävää oleskelulupaa. Henkilö voi hakea kansainvälistä suojelua jättämällä turvapaikkahakemuksen. Pakolaisaseman saavat ne henkilöt, joille myönnetään turvapaikka. Pakolaisaseman saavat myös henkilöt, joiden YK:n pakolaisjärjestö UNHCR on todennut olevan pakolaisia. Näitä UNHCR:n pakolaisiksi katsomia henkilöitä, joita esitetään uudelleensijoitettaviksi toiseen maahan, on otettu Suomessa vastaan vuodesta 1987 lähtien kiintiöpakolaisjärjestelmän kautta (TEM-raportteja 10/2014).

Suomessa on hyväksytty Ulkomaalaislaki (2004/301). Lain tarkoituksena on edistää hallittua maahanmuuttoa ja kansainvälisen suojelun antamista ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia kunnioittaen.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) velvoittaa viranomaisia arvioimaan yhdenvertaisuuden toteutumista omassa toiminnassaan sekä ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta yhdenvertaisuuden on mahdollista toteutua. Konkreettisenä uudistuksena lakiin on kirjattu, että viranomaisten tulee laatia yhdenvertaisuussuunnitelma.

Laki kotoutumisen edistämisestä ja kunnan vastuut

Laki kotoutumisen edistämisestä astui voimaan 1.9.2011. Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiensa oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. Kotouttamisella tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla.

Kotoutumislain 32 § mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma. Ohjelma tulee hyväksyä kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Laki koskee kaikkia eri perustein kuntaan muuttaneita maahanmuuttajia. Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kotoutumista edistäviä palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.

Kotouttamislainsäädäntö pohjautuu hallituksen maahanmuutto- ja pakolaispoliittiseen ohjelmaan kirjattuihin tavoitteisiin. Valtioneuvosto teki

periaatepäätöksen hallituksen maahanmuutto- ja pakolaispoliittiseksi ohjelmaksi lokakuussa 1997. Hallitus hyväksyi syksyllä 2015 uuden maahanmuuttopoliittisen ohjelman maailmanlaajuisen humanitaarisen kriisin seurauksena. Turvapaikanhakijoiden tulva on saanut aikaan lakien ja asetusten päivityksen.

2.2. Kotouttamislain mukaiset käsitteet

Maahanmuuttaja

Maahanmuuttaja on maasta toiseen muuttava henkilö. Hän ei ole Suomen kansalainen, mutta hän asuu pysyvästi Suomessa. Hän oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten hänelle myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ja hänellä on vähintään yhden vuoden oleskelulupa ja kotipaikka kunnassa. Sana on yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein maahanmuuttaneita henkilöitä.

Kiintiöpakolainen

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiainvaltuutetun myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön puitteissa. Kiintiöpakolaiset sijoitetaan asumaan suoraan kuntiin ja rekisteröidään kunnan asukkaiksi. He voivat vapaasti vaihtaa asuinkuntaa.

Turvapaikanhakija

Turvapaikanhakija on henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta maasta ja heidät sijoitetaan vastaanottokeskuksiin. Pakolaisuus todetaan vasta hakemukseen annetulla päätöksellä suojelun tarpeen vuoksi tai humanitäärisistä syistä.

Paluumuuttaja

Ulkosuomalainen, joka palaa Suomeen. Suomessa käsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä. Viimeksi mainitut ovat kansallisuudeltaan, mutta eivät kansalaisuudeltaan suomalaisia.

Kotoutuminen

Kotoutuminen on maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä. Kehityksen tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Samalla tuetaan myös hänen oman kielensä ja kulttuurinsa ylläpitämistä. Laki mahdollistaa kotouttamisen suunnitellusti ja tavoitteellisesti, maahanmuuttajien tarpeet huomioiden.

Sosiaalinen vahvistaminen

Maahanmuuttajalle suunnatut toimenpiteet hänen elämäntaitojensa parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Erityisiä toimenpiteitä tarvitseva

Maahanmuuttaja, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

Kotouttaminen

Kotouttamisella tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahon toimenpiteillä ja palveluilla.

Monialainen yhteistyö

Eri toimialojen viranomaisten ja muiden tahojen yhteistyötä.

Alkukartoitus

Kotoutumislain mukaan on maahanmuuttajalle tehtävä alkukartoitus. Alkukartoituksessa arvioidaan maahanmuuttajan työllistymis-, ja opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet. Työ- ja elinkeinotoimisto järjestää alkukartoituksen asiakkailleen ja kunta puolestaan järjestää niille maahanmuuttajille, jotka saavat muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea. Maahanmuuttaja voi myös halutessaan pyytää alkukartoitusta, jolloin kunta järjestää kartoituksen. Alkukartoitus tulee käynnistää kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai pyynnöstä järjestää alkukartoitus.

Maahanmuuttajan alkukartoituksen sisältö ja kesto riippuvat maahanmuuttajan tilanteesta. Alkukartoituksen tulee kuitenkin aina olla riittävän perusteellinen, jotta sen pohjalta voidaan arvioida maahanmuuttajan palvelutarvetta kotoutumisen ja työllistymisen näkökulmasta sekä ohjata maahanmuuttaja palvelutarvetta vastaaviin palveluihin. Alkukartoituksen jälkeen arvioidaan kotoutumissuunnitelman laadinta.

Kunnalle maksetaan laskennallista korvausta alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista.

Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Maahanmuuttajalla on oikeus

kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon tai jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi.

Suunnitelman laadinnassa huomioitavia seikkoja ovat henkilön ikä, terveys, perhe, kielitaito, aikaisemmat opinnot, työkokemus, toiveet ja kiinnostukset.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelmaa on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä taikka oleskeluoikeuden myöntämisestä. Suunnitelmaa voidaan jatkaa tarvittaessa kolmen vuoden jälkeen.

3. HIRVENSALMEN KOTOUTTAMISPALVELUJA TARJOAVAT TAHOT JA TAVOITTEET KOTOUTTAMISESSA

3.1. Maahanmuuttopalvelut

Hirvensalmen kunnan alkuvaiheen kotouttamispalveluista ja yhteistyön koordinoinnista eri toimijoiden kesken vastaa Essoten maahanmuuttopalvelut.

Maahanmuuttopalvelujen asiakkaita ovat kiintiöpakolaiset, paluumuuttajat, turvapaikanhakijat ja muut maahanmuuttajat palvelutarpeen mukaan. Maahanmuuttopalvelut antaa ohjausta ja neuvontaa sekä vastaa kiintiöpakolaisten maahantulovaiheen ensihuollosta. Maahanmuuttopalvelut huolehtii mm. asiakkaidensa sosiaaliturvaan liittyvästä ohjauksesta ja neuvonnasta sekä sosiaalipalveluiden palveluohjauksesta ja etuuskäsittelystä. Maahanmuuttopalvelut tekee tulkkitulaukset.

3.2. Perusterveydenhuollonpalvelut

Hirvensalmen kunnassa perusterveydenhuollon palvelut tuottaa Essote. Maahanmuuttajille tarjotaan samat palvelut kuin muillekin kuntalaisille.

Kiintiöpakolaisten tultua kuntaan heille järjestetään alkutarkastukset STM:n suosituksen mukaisesti. Tämän jälkeen ohjataan sitä tarvitsevat lääkärin vastaanotolle.

3.3 Sosiaalipalvelut

Hirvensalmen kunnassa perhe- ja sosiaalipalvelut sekä vanhus- ja vammaispalvelut tuottaa Essote. Perhe- ja sosiaalityön tavoitteena on tukea kotoutumista, saada maahanmuuttajat ymmärtämään suomalaista elämäntapaa ja kulttuuria ja ehkäistä sopeutumisprosessissa syntyviä vaikeuksia. Sosiaalityö toimii yhteistyössä maahanmuuttajien, eri hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen kanssa (mm. kotoutumissuunnitelmat).

3.4 Sivistystoimi

Sivistystoimeen kuuluvat varhaiskasvatus, koulutus ja kansalaisopisto.

Varhaiskasvatus

Maahanmuuttajalasten varhaiskasvatus toteutetaan normaalipalveluna ja sitä järjestetään vuoropäiväkoti Ompussa. Sivistystoimi vastaa varhaiskasvatuksen järjestämisestä. Tiedonvaihdossa vanhempien ja kasvatushenkilöiden välillä voidaan käyttää tulkkipalveluja, jotta välttyttäisiin väärinymmärryksiltä. Varhaiskasvatus toimii osaltaan välineenä, jolla lasta ja perhettä tuetaan kotoutumisessa. Tilanteen mukaan päivähoitoa järjestetään joko koko- tai osapäivähoitona.

Koulutus

Monikulttuurisen perusopetuksen tarkoituksena on, että maahanmuuttajaoppilaat integroituvat suomalaiseen kouluun ja yhteiskuntaan saatuaan mahdollisimman hyvän vastaanoton, opetuksen ja tuen.

Valmentava opetus

Kunta järjestää esikoulu- ja oppivelvollisuusikäisille maahanmuuttajille peruskouluopetukseen valmentavaa ryhmämuotoista opetusta.

Valmentavassa opetuksessa oppilas tutustuu suomalaiseen kouluun, kulttuuriin ja opetusmenetelmiin. Tavoitteena opetuksessa on Suomen kielen taidon ja oppimisvalmiuksien kehittäminen perusopetukseen riittäviksi.

Suomen kielen lisäksi oppiaineina ovat matematiikka, ympäristötieto (biologia ja maantieto) Suomen historia, musiikki, liikunta, käsityöt ja kuvaamataito.

Uskontoa valmentavassa opetuksessa ei opeteta.

Valmistava opetus on vuosiluokkiin sitomatonta. Opetusta annetaan pienryhmissä, joissa pyritään huomioimaan oppilaiden muun muassa oppilaiden ikä.

Kun oppilaan suomen kielen taito karttuu, hän voi osallistua perusopetuksen luokkien tunneille ns. integraatiotunneille. Oppitunteja viikossa on 20-28

oppilaan iästä riippuen. Jokaiselle oppilaalle laaditaan oppimisvalmiuksiaan ja taitojaan vastaava henkilökohtainen oppimissuunnitelma. Valmistavan opetuksen aikana kartoitetaan oppilaan oppimisvalmiudet ja erityistarpeet. Kun opetus päättyy, oppilaalle määritellään taitoja, ikää ja valmiuksia vastaava luokka-aste. Valmentava opetus kestää pääasiallisesti 1-2 vuotta.

Aikuisten luku- ja kirjoitustaitovaiheen opetus järjestetään lakiin perustuen kunnan toimesta.

Yhteistyö vanhempien kanssa

Maahanmuuttajien vanhemmat tarvitsevat tietoa suomalaisesta koulujärjestelmästä voidakseen tukea lastensa koulunkäyntiä. Valmentavan opetuksen aikana vanhemmat osallistuvat lapsensa opintopolun suunnitteluun. Vanhempainiltoja ja vanhempaintapaamisia järjestetään säännöllisesti.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston maahanmuuttajien kotoutumista edistävässä toiminnassa pyritään ottamaan huomioon alueen ja maahanmuuttajaväestön tarpeet. Opistossa järjestetään maahanmuuttajille suomen kielen opetusta eri tasoryhmissä. Lisäksi joitakin erityiskursseja kohdennetaan eri maahanmuuttajaryhmille.

Maahanmuuttajilla on mahdollisuus osallistua kansalaisopiston yleissivistäviin opintoihin, joissa muodostuu luontevaa kanssakäymistä ja ystävystymistä paikkakunnan valtaväestön kanssa. Opisto pyrkii muutenkin toiminnallaan eri yhteistyötahojen kanssa edistämään myönteistä kanssakäymistä maahanmuuttajien ja paikallisen väestön kanssa.

Kansalaisopiston opetusta ja muuta toimintaa koskevaa tiedotusta kohdennetaan tarvittaessa maahanmuuttajille erilaisia verkostoja hyväksikäyttäen.

3.5 Asuminen

Hirvensalmen kunta omistaa noin 140 vuokra-asuntoa, jotka pääsääntöisesti sijaitsevat kuntakeskuksessa. Suurin osa asunnoista on rivitaloissa. Asuntoja haetaan hakemuskäytännöllä, jota saa kunnanviraston neuvonnasta. Hakemus liitteineen toimitetaan kunnan hallintotoimistoon, jossa hallintojohtaja käsittelee hakemukset ja tekee asukasvalintapäätökset.

Maahanmuuttajille on samat asuntojen myöntämiskriteerit kuin muillekin hakijoille. Kunta varautuu pakolaisten vastaanottamiseen riittävällä määrällä vuokra-asuntoja.

3.6 Työllisyyspalvelut

Kunnassa on oma työsuunnittelija, joka tekee yhteistyötä eri toimijoiden kanssa työllisyyden parissa. Oma työsuunnittelija takaa sen, että jokainen kuntalainen saa tarvitsemansa yksilöllisen tuen työllisyyspalveluiden pariin. Työsuunnittelija huomioi myös nuoret. Työsuunnittelija työskentelee tiiviissä yhteistyössä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa ja Hirvensalmen kunnassa tuetaan vahvasti nuorten kesätyöllistymistä.

3.7 Kunnan vapaa-aika palvelut

Hirvensalmen kunnan vapaa-aikapalveluihin kuuluvat nuorisotoimi, liikuntatoimi ja kulttuuritoimi. Hirvensalmen kunnan ylläpitämällä nuorisotalolla voi tavata ystäviä tai tutustua uusiin ihmisiin, keskustella toisten kanssa ja viettää aikaa yhdessä. Nuorisotalolla voi tehdä erilaisia asioita, mm. pelata biljardia, pingistä sekä katsella televisiota.

Liikuntatoimintaan osallistuminen voi edistää maahanmuuttajan osallisuutta, työllistyvyyttä ja sosiaalisten suhteiden kehittymistä. Näin muodostunut vuorovaikutus voi auttaa myös parempaa kotoutumista.

Liikunnan kotouttamistoimenpiteet tähtäävät siihen, että maahanmuuttajat voivat osallistua liikuntatoimintaan, kuten muutkin maassa asuvat. Urheilun ja liikunnan toimivuus kotouttamistarkoituksessa perustuu liikunnan konkreettisuuteen ja tiettyjen urheilu- ja liikuntalajien maailmanlaajuiseen tunnettavuuteen ja suosioon etenkin lasten ja nuorten keskuudessa. Urheilun ja liikunnan tunnettavuus yli rajojen tarjoaa hyvän mahdollisuuden vuorovaikutuksen aikaansaamiseksi maahanmuuttajien ja kantaväestön kesken.

Liikuntamuodot Hirvensalmella

- kuntosali
- liikuntasali, jossa voi pelata erilaisia pelejä (lento,- sulka, -koripallo, sähly, tennis) sekä jumpata
- patikointi laavulle jalan tai talvella hiihtäen
- tenniskentät jossa voi pelata tennistä tai sulkapalloa
- talvella valaistu hiihtolatu ja retkilatu Satulinnaan
- suunnistus (Navi ry)

Maahanmuuttajilla on mahdollisuus muiden kuntalaisten tapaan hyödyntää kunnan liikuntatiloja. Yhteiset tapahtumat ja kilpailut ovat myös heille avoimia.

Kulttuuritoimi luo edellytyksiä paikallisille kulttuuritoimijoille sekä järjestää tilaisuuksia ja tapahtumia. Kunnan kirjasto palvelee maahanmuuttajia mm. hankkimalla mahdollisuuksien mukaan vieraskielistä kirjallisuutta ja muuta materiaalia.

Vapaa-aikapalvelut on toimiva linkki useaan järjestöön, joiden kanssa se tekee yhteistyötä mm. kotouttamisen edistämisessä.

3.8 Muut keskeiset kotouttamistyötä tekevät tahot

3.8.1 Etelä-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

ELY -keskuksen keskeisenä tehtävänä maahanmuuttajien kotouttamisessa on kotouttamislain toimeenpanon ja toteutumisen seuranta alueellisesti sekä kotouttamistoimenpiteiden alueellinen yhteensovittaminen valtakunnallisten linjausten mukaisesti. ELY-keskus huolehtii alueellaan maahanmuuttoon, kotouttamiseen ja hyviin etnisiin suhteisiin tähtääviä toimenpiteitä. ELY-keskukset ohjaavat, kouluttavat ja tukevat TE-toimistoja niiden tavoitteiden saavuttamisessa ja palvelujen kehittämisessä sekä valvovat, että sovitut toimintaperiaatteet toteutuvat. Työllisyysperusteisten tukien avulla ELY-keskukset tukevat paikallista työllisyyttä ja parantavat työttömien työnhakijoiden työmarkkinavalmiuksia. Kotouttamisasiossa tehdään yhteistyötä muun muassa kuntien, työvoimatoimistojen ja eri järjestöjen kanssa. ELY-keskus neuvottelee ja sopii kuntien kanssa muun muassa kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta kuntalaiseksi ja maksaa kunnalle tästä aiheutuvat kustannukset.

ELY-keskus auttaa myös maahanmuuttajia, mikäli he haluavat perustaa yrityksen. ELY-keskuksen tehtävänä on edistää etnistä tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä. Tätä ELY-keskus toteuttaa koordinoimalla alueellista Etnisten suhteiden neuvottelukuntaa (ETNO), joka antaa lausuntoja, tekee aloitteita ja esityksiä sekä järjestää esimerkiksi koulutustilaisuuksia vähemmistöjen aseman parantamiseksi. Valtioneuvosto on asettanut valtakunnallisen etnisten suhteiden neuvottelukunnan ja seitsemän alueellista neuvottelukuntaa. Mikkelissä toimijana on Itä-Suomen Etnisten suhteiden neuvottelukunta.

3.8.2 Työ- ja elinkeinotoimisto

Työ- ja elinkeinotoimistolla on keskeinen osa maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisessä työllistämiseen ja työvoimapolitiiseen koulutukseen liittyvien palveluiden kautta. Työvoimapolitiisilla autetaan täällä asuvia ulkomaalaisia

sijoittumaan mahdollisimman nopeasti avoimille työmarkkinoille. Tätä edistetään neuvonta- ja ohjauspalveluilla, koulutuksen avulla ja erilaisilla tuetun työllistämisen keinoilla. Tähän liittyen TE-toimisto vastaa yhteistyössä sosiaalipalvelujen kanssa työttömien, työnhakijoiksi ilmoittautuneiden maahanmuuttajien henkilökohtaisen kotoutumissuunnitelmien tekemisestä. Tämän jälkeen työ- ja elinkeinotoimisto antaa lausunnon Kelalle kotoutumistuen maksamisesta työmarkkinatukena.

Työvoimakoulutus on tärkeä osa työllistämispalveluita ja maahanmuuttajien kohdalla erityisesti kotoutumisvaiheessa suomen kielen koulutukset. Työvoimakoulutuksena on järjestetään kieli- ja kotoutumiskoulutusta. Nämä ovat ns. kotoutumiskoulutuksia, joiden tavoitteena on antaa aikuiselle maahanmuuttajalle kielelliset, yhteiskunnalliset ja elämänhallintaan liittyvät valmiudet.

Työ- ja elinkeinotoimiston kautta järjestetään sekä ammatillista että ns. valmentavaa koulutusta. Valmentava koulutus (työvoimapolitiittinen tai siihen rinnastettava) tarkoittaa juuri erilaisia suomen kielen koulutuksia, yleissivistäviä koulutuksia tai eri ammatillisiin opintoihin valmentavia koulutuksia.

Muita työllistymistä edistäviä toimenpiteitä ovat palkkatuki ja työkokeilu. Työpaikat edellä mainittuihin hankkii maahanmuuttaja itse, työ- ja elinkeinotoimisto tai työsuunnittelija. Työnhakija, työkokeilun järjestäjä ja työ- ja elinkeinotoimisto tekevät sopimuksen kyseisestä toimenpiteestä.

3.8.3 Kela

Suomen sosiaaliturvajärjestelmä perustuu maassa asumiseen. Joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta kaikilla Suomessa vakinaisesti asuvilla on oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturvaetuuksiin.

Lisätietoja Suomen sosiaaliturvasta ja Kelan maksamista etuuksista saa Kelan internet-sivuilta www.kela.fi.

3.8.4 Maistraatti

Maahanmuuttajan on käytävä henkilökohtaisesti rekisteröitymässä Suomen väestötietojärjestelmään, jos hän muuttaa ensimmäistä kertaa Suomeen eikä ole saanut henkilötunnusta oleskelulupaa hakiessaan. Rekisteröinnin yhteydessä saa henkilötunnuksen, jos ei ole sitä aiemmin saanut. Kotikunnan saamiseksi maahanmuuttajan tulee aina asioida maistraatissa. Mikkelin alueella maistraatin palveluja tarjoaa Itä-Suomen maistraatin Mikkelin yksikkö, jonka käyntiasiointi hoidetaan Mikkelin kaupungin Asiointipisteessä. Neuvontaa voi saada maistraatin asiantuntijoilta myös etäpalveluna kaupungin asiointi- ja yhteispalvelupisteissä tai soittamalla maistraattiin.

3.8.5 Kolmannen sektorin toimijat

Kotouttamisen tavoitteena on, että maahanmuuttajat voivat osallistua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan, kuten muutkin maassa asuvat. Monet kolmannen sektorin toimijat ovat mukana kotouttamistyössä. Tietoa toimijoista löytyy kunnan verkkosivuilta.

3.8.6 Seurakunta

Hirvensalmen seurakunta voi osallistua kiintiöpakolaisten kotouttamiseen tarjoamalla niitä palveluja, joita seurakunta Hirvensalmen alueella antaa. Seurakunta lähtee tässä työssä perustehtävästään; Hirvensalmen seurakunta tukee ja rohkaisee ihmisiä elämään kristittyinä arkisessa elinympäristössään. Kristilliseen elämään kuuluu kutsu lähimmäisen rakkauteen, auttaa kaikkia apua tarvitsevia.

Maahanmuuttajia kutsutaan rohkeasti osallistumaan seurakunnan toimintaan esim. päiväkerhoon, perhekerhoon ja erilaisiin piireihin, jos se sopii hänen omaan arvopohjaansa.

Diakoniatyön tehtävänä on palvella apua tarvitsevia riippumatta kirkon jäsenyydestä niillä resursseilla, joita työmuodolla on olemassa.

3.8.7 Aikuiskoulutusorganisaatiot

Seudun aikuiskoulutusorganisaatiot tarjoavat niin tutkintoon tähtäävää kuin harrastusmuotoista opiskelua aikuisille.

4. MAAHANMUUTTAJIEN KUULEMINEN

Aiemmat kotouttamisohjelmat on laadittu laaja-alaisessa työryhmässä, jossa edustettuina ovat olleet kunnan eri toimialat, järjestöt ja seurakunta. Kotouttamisohjelma vuosille 2020-2023 perustuu tähän työhön.

Ohjelmatyön aikana on toimittu läheisessä yhteistyössä mm. maahanmuuttopalvelujen kanssa. Kotouttamisohjelman tarkistuksen yhteydessä ei ole kuultu maahanmuuttajia.

5. KOTOUTTAMISOHJELMAN SEURANTA

Maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi tarvitaan useiden tahojen toimenpiteitä ja erityisesti poikkihallinnollista yhteistyötä. Kotouttamisohjelma on tarkoitettu työvälineeksi maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvissä asioissa niin viranomaisille kuin esimerkiksi kolmannen sektorin toimijoille. Pyrkimys on, että toimijat myös käyttäessään tätä työvälineenä arvioivat ja huolehtivat tietojen ajan tasalla pysymisestä.

Maahanmuuttajien kotoutumiseen keskeisesti vaikuttavista muutoksista ja toimenpiteistä pitää tiedottaa mahdollisimman laajasti kaikille maahanmuuttajien kotoutumisen edistämistä tukeville organisaatioille ja toimijoille. Lisäksi on erityisen tärkeää ottaa maahanmuuttajia mukaan kaikkeen heitä koskevan toiminnan ja toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen.

Kotouttamisohjelman tavoitteiden jatkuvaa seuranta ja toimenpiteiden toteuttamista varten perustetaan työryhmä keskeisistä toimijoista ja maahanmuuttajista. Kotouttamisohjelman toteuttamisesta huolehtivat viranhaltijat. Toteuttamisen osalta tehdään tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa; paikalliset viranomaiset ja järjestöt ja vapaaehtoiset, valtion eri viranomaiset sekä seudullinen yhteistyö.

Kotouttamisohjelma täytyy päivittää ja sen tietojen ajan tasaisuus tarkistaa ja arvioida viimeistään neljän vuoden kuluttua.